

සවියෙන් පෙරට අපි එකට

9 ශ්‍රේණිය - බුද්ධ ධර්මය

තුන්වන වාරය

21 පාඨම

සුරකිමු හෙළ කලා කෙත

සකපුම : එන්. රසිකා ප්‍රියංගනී

බප/හො/ කුඩලිගම මහ විද්‍යාලය

පශ්චාත් මහින්ද යුගයේ නිර්මාණය වූ කලා ශිල්ප

- ❖ ඩෝඩ්සරය
- ❖ චේතියසර හා දාගැබ්
- ❖ බුදු පිළිම
- ❖ චිත්‍ර ශිල්පය
- ❖ කැටයම් නිර්මාණ

බෝධිගරය

බෝධීන් වහන්සේ වටා නිමවන ලද පටු පියස්සක් සහිත මණ්ඩපය බෝධිගරයයි.
ශ්‍රී මහා බෝධී රෝපණයෙන් පසුකාලීනව බෝධිගරය ඉදිවිය.

දාගැබ්

ස්තූපයේ ආකෘතිය අනුව.

බුඩ්බුලාකාර

සටාකාර

ධාන්‍යාකාර

පද්මාකාර

ආමලකාකාර වේ ...

බුද්ධ ප්‍රතිමා

බුද්ධ ප්‍රතිමා වෙනුවට දීර්ඝ කාලයක් සංකේත භවිතා විය.

ක්‍රි. ව. 1 වන සියවසේ පමණ මෙම පිළිම නිර්මාණය විය.

නිද :

මහ මෙව්නාවේ සමාධි පිළිමය

තොළුවිල බුද්ධ ප්‍රතිමාව

රැස් වෙහෙර

අවුකන ප්‍රතිමාව

චිත්‍ර ශිල්පය

විහාර ඩිනේති, දාගැබ් ගර්භය තුල අඳින ඩිතූසිතුවම්
වලට මූලාශ්‍ර වී ඇත්තේ.

- ☐ ජාතක කතා
- ☐ බුද්ධ චරිතය
- ☐ ශාසන ඉතිහාසය

❑ අනුරාධ පුර යුගයට අයත් බෞද්ධ චිත්‍ර

- හිඳගල
- අම්බලන්තොට
- කර්ඹගල
- ගොනාගොල්ල ආදී ස්ථාන.

❑ පොලොන්නරු යුගයට අයත් චිත්‍ර

- මහියංගන චෛත්‍ය
- තිවංක පිළිම ගෙය
- ලංකා තිලක විහාරය
- උත්තරා රාමය
- දිඹුලාගල ආදී ස්ථාන.

❑ මහනුවර යුගයට අයත් චිත්‍ර

- මහනුවර ශ්‍රී දළදා මාලිගාව.

❑ නූතන බෞද්ධ චිත්‍ර කලාව

- කැළණි විහාරයේ බිතුසිතුවම්.

❑ වාස්තු විද්‍යාත්මක නිර්මාණ ලෙස

- ලෙන් විහාර
- පබ්බත විහාර
- පඬානසර
- උපෝසතසර
- පටිමාසර
- චේතියසර
- වටදාගෙය

නිදසුන් :

සිතුල්පව්ව

වෙස්ස ගිරිය

මහින්තලේ

දඹුල්ල

හිඳගල

කරඹගල

මුල්ගිරි ගල

ආදිය තුලින් වාස්තු විද්‍යාවේ දියුණුව පැහැදිලි වෙයි.

❑ බෞද්ධ සාහිත්‍යය.

මහින්දාගමනයෙන් පසුව බෞද්ධ සාහිත්‍යයද පෝෂණය වූ බව අපි දනිමු.

ඒ අනුව අනුරාධපුර යුගයේ අවසාන සමයේදී රචනා වූ ග්‍රන්ථ තුනක් දැනට ශේෂව පවතී.

- ❖ ධම්පියා අටුවා ගැටපදය.
- ❖ සිඛවලද හා සිඛවලද විනිස
- ❖ සියබස්ලකර

පොළොන්නරු යුගයේ සිට මහනුවර යුගය දක්වා ලියැවුණු බෞද්ධ සාහිත්‍යය කෘති මෙසේ දක්වමු.

යුගය	සාහිත්‍ය නිර්මාණය	කර්තෘවරයා	අරමුණ
අනුරාධපුර	සියබස්ලකර	අබාසලමෙවන් (I වැනි සේන)	කාව්‍යාලංකාර පිළිබඳ උපදෙස් සැපයීම
	සිබවළඳ හා සිබවළඳ විනිස	කතුවරයා අප්‍රකටය	භික්ෂු විනය නීති පැහැදිලි කිරීම
පොළොන්නරුව	මුවදෙව්දාවත	කතුවරයා අප්‍රකටය	මබාදේව ජාතකය ඇසුරෙන් බුදු ගුණ කාව්‍යයක් කිරීම
	ධර්ම ප්‍රදීපිකාව හෙවත් මහා බෝධිවංශ පරිකථාව	ගුරුඵගෝමී පඩිතුමා	පාලි බෝධි වංශයෙහි එන පද 205කට අර්ථ විවරණ සැපයීම
	අමාවතුර	ගුරුඵගෝමී පඩිතුමා	බුදුරජාණන්ගේ පුරිසදම්මසාරථී ගුණය විස්තර කිරීම
	සසදාවත	කතුවරයා අප්‍රකටය	සස ජාතකය ඇසුරෙන් බුදු ගුණ වර්ණනා කිරීම
දඹදෙණිය	සද්ධර්ම රත්නාවලිය	ධර්මසේන හිමි	ධම්මපදවිධි කරාවේ එන කර්ම පරිවර්තනය කරමින් ගැමියන්ට උචිත පරිදි ඉදිරිපත් කිරීම
	පූජාවලිය	මයුරපාද පරිවේණාධිපති බුද්ධපුත්‍ර හිමි	තුන්ලෝකවාසීන්ගේ පූජා ලැබීමට බුදුරජාණන් සුදුසු වන බව විස්තර කිරීම
	කවි සිළුමිණ	දෙවැනි පැරකුම්බා රජු	කුස ජාතක කරාව ඇසුරින් බෝධි සත්ත්ව චරිතය වර්ණනා කිරීම
කුරුණෑගල	ථූපවංශය	සකල විද්‍යා චක්‍රවර්තී පරාක්‍රම පණ්ඩිත	රුවන්මැලි මහාසෑයේ ඉතිහාස කරාව කියාපෑම
	සිංහල ජාතක පොත	සිවුවැනි පැරකුම්බා රජුගේ ආරාධනාවෙන් කර්තෘ මණ්ඩලයක්	බෝසතුන්ගේ අතීත භවයන් පිළිබඳ කතා ඉදිරිපත් කිරීම
	දළදා සිරිත	දෙවරද දම් පසඟිනාවන්	දළදා වහන්සේගේ ඉතිහාස කතාව සහ ඊට සම්බන්ධ පූජා විධි විස්තර කිරීම

කුරුණෑගල	සිංහල බෝධි වංශය	විල්ගම්මුල මහ තෙර	ජයසිරිමහ බෝ සම්ප්‍රදායේ ඉතිහාස කථා ගෙනහැර පෑම
	දළදා පූජාවලිය	කතුචරයා අප්‍රකටය	පාලි දායාවංශය සිංහලට පරිවර්තනය කරමින් බුද්ධ චරිතයන්, දළදා ඉතිහාසයන් ප්‍රකාශ කිරීම
ගම්පොළ	එළුඅත්තනගල වංශය	කතුචරයා අප්‍රකටය	පාලි අත්තනගල වංශය සිංහලයට නැගීම
	නිකාය සංග්‍රහය හෙවත් ශාසනාවතාරය	දේවරක්ෂිත ජයබාහු හෙවත් දෙවැනි ධර්මකීර්ති මාහිමි	ලක්දිව ඉතිහාසයන්, බුද්ධ ශාසනයේ ඉතිහාසයන් විස්තර කිරීම
	සද්ධර්මාලංකාරය	දේවරක්ෂිත ජයබාහු හෙවත් දෙවැනි ධර්මකීර්ති මාහිමි	රසවාහිනිය ඇතුළු පාලි මූලාශ්‍රයවල එන කතා සිංහලෙන් දක්වා ජනතාව තුළ ශ්‍රද්ධා බුද්ධි වර්ධනය කිරීම
කෝට්ටේ	සද්ධර්මරත්නාකරය	විමලකීර්ති ධම්මදින්න හිමි	මෙතෙක් ලියවී තිබුණ පාලි - සිංහල බණ පොත්වල එන කරුණු සංග්‍රහ කරමින් බණ කතා සංග්‍රහයක් කිරීම
	ලෝවැඩ සඟරාව	වීදාගම මහ තෙරුන්	සරල බසින් ධර්ම කරුණු විස්තර කිරීම
	බුදු ගුණ අලංකාරය	වීදාගම මහ තෙරුන්	බුදු ගුණ කවියෙන් විස්තර කිරීම
	කාව්‍යශේකරය	ෂඩ්භාෂා පරමේෂ්වර තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල මාහිමි	සත්තුහත්ත ජාතකය ඇසුරින් බෝධිසත්ව චරිතය වර්ණනා කිරීම
	ගුත්තිල කාව්‍ය	වෑත්තෑවේ තෙරුන්	ගුත්තිල ජාතකය ඇසුරින් පොදු සිංහල ජනයාට කාව්‍යයක් නිර්මාණය කිරීම

කොට්ටේ යුගයෙන් පසුවද සිංහල ගත් කතුවරයෙක්
බෞද්ධ තේමා පදනම් කරගෙන විවිධ රචනා ඉදිරිපත්
කළහ.

හිදසුන් :

අලභියවන්න මුඛවේතූමා :

- දහම් සෙඬ කව
- කුසදාවත
- සුභාසිතය

විල්ගම්මුල සංඝරාජ නම් හිමිතෙර :

- සඳකිඳුරුදා කව

වැලිවිට සරණංකර හිමි :

- සාරාර්ථ සංග්‍රහය
- සාරාර්ථ දීපනී
- සතර බණවර සන්නය

අැගයීම

1. මහන්ද යුගයෙන් පසු ශ්‍රී ලාංකිකයන් අතින් බිහිවූ කලා නිර්මාණ මොනවාද?
2. ස්තූපයක ආකෘතිය අනුව කොටස් 06කි. නම් කරන්න.
3. චිත්‍ර කලා නිර්මාණයේදී මූලාශ්‍ර වූයේ මොනවාද?
4. අනුරාධපුර අවසාන සමයේ රචනා වූ ග්‍රන්ථ නම් කරන්න.
5. දඹදෙනි යුගයට අයත් සාහිත්‍ය නිර්මාණ තුනක් ලියන්න.
6. ජාතක කතා පදනම් කරගෙන මහනුවර යුගයේ ලියැවුණු කෘති 02ක් හා කතුවරුන් නම් කරන්න.
7. මෙම බෞද්ධ කෘති පරිහරණයෙන් ලැබුණු වාසි 02ක් ලියන්න.

පිළිතුරු

1. බෝධිඝරය / චේතියඝර / භූගැබ් / බුදුපිළිම / චිත්‍ර ශිල්පය

2. බුබ්බුලාකාර / ධාන්‍යාකාර / ඝටාකාර / ඝණ්ඨාකාර / ආමලකාකාර / පද්මාකාර

3. ජාතක කථා

බුද්ධ චරිතය

ශාසන ඉතිහාසය

4. ධම්පියා අටුවා ගැටපදය

සිඬවලද හා සිඬවලද විනිස

5. සද්ධර්ම රත්නාවලිය / පූජාවලිය / කවිසිල්මිණ

6. මනිවෝර ජාතකය : කුලසේකර අප්පුහාමි

දේවධර්ම ජාතකය : වික්‍රමසිංහ පණ්ඩිතමුදලි.

7. පිං පව් පිළිබඳ විශ්වාසය ගොඩනැගීම

වින්දනය මෙන්ම දහම් රසයද ලැබීම.